

**RASMIY TARJIMANING XUSUSIYATLARI VA TARJIMA
JARAYONIDAGI MUAMMOLAR**

*Andijon davlat Chet tillari instituti Ingliz filologiyasi, o'qitish metodikasi
va tarjimashunoslik fakulteti, Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati yo'nalishi*

*301-guruh talabasi **Xolmurodova Sevara***

O'qituvchi: Abdurahmonov To'raxon

Annotatsiya: Ushbu maqolada rasmiy tarjima tushunchasi, uning asosiy xususiyatlari, tarjima jarayonida uchraydigan asosiy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilinadi. Rasmiy hujjatlarning tili, uslubi, normativligi va huquqiy kuchi tarjimon zimmasiga katta mas'uliyat yuklaydi. Shu sababli, maqolada tarjimonning til va huquqiy bilimlari, madaniy tafovutlarni e'tiborga olish zaruriyati ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: rasmiy tarjima, huquqiy hujjatlar, normativ til, tarjima strategiyasi, rasmiy-idoraviy uslub.

Kirish

Tarjima – tillararo muloqotni ta'minlovchi muhim vosita bo'lib, uning turli ko'rinishlari mavjud. Shulardan biri rasmiy tarjima bo'lib, huquqiy, diplomatik va ma'muriy sohalarida muhim ahamiyat kasb etadi. Rasmiy tarjimalar davlat idoralari, xalqaro tashkilotlar, sud tizimi va boshqa rasmiy muassasalar faoliyatida asosiy vosita hisoblanadi.

Rasmiy tarjimaning mohiyati va vazifalari

Rasmiy tarjima – bu davlat hujjatlari, shartnomalar, qonunlar, guvohnomalar, diplomlar va boshqa muhim huquqiy hujjatlarning tarjimasidir. Ular odatda rasmiy idoralarga topshiriladi yoki xalqaro huquqiy kuchga ega bo'ladi. Rasmiy tarjimaning asosiy xususiyatlari:

- Aniqlik – har bir ibora va so'zning aniq ma'noda ifodalanishi;
- Normativlik – huquqiy va rasmiy terminologiyaga qat'iy rioya qilinishi;
- Betaraflik – tarjimonda shaxsiy fikr yoki tafsir bo'lmasligi;

- Rasmiy-idoraviy uslub – rasmiy leksika va sintaksisdan foydalanish.

Tarjima jarayonidagi muammolar

Rasmiy tarjimada uchraydigan asosiy muammolar quyidagilardan iborat:

1. Terminologik noaniqlik

Rasmiy hujjatlarda ko‘p hollarda aniq va standartlashgan terminlar mavjud bo‘ladi. Biroq har bir tilning o‘ziga xos termin bazasi mavjudligi sababli, ayni bir atamani to‘g‘ri va huquqiy jihatdan mos tarjima qilish qiyinchilik tug‘diradi.

2. Kontekstual tafovutlar

Ba’zi iboralar yoki atamalar ma’lum bir milliy huquqiy tizimga xos bo‘lib, uni boshqa huquqiy tizimga to‘g‘ri moslashtirish tarjimondan chuqur bilim talab qiladi.

3. Madaniy tafovutlar

Rasmiy hujjatlar odatda davlatga xos ijtimoiy, madaniy va ma’muriy tushunchalarni o‘z ichiga oladi. Ularni boshqa tilga moslashtirishda madaniy moslikni saqlab qolish muhimdir.

4. Rasmiy uslubda moslik

Ko‘p hollarda tarjimon oddiy tilga o‘rganib qolgan bo‘lishi mumkin. Rasmiy uslubda yozish ko‘nikmasi yo‘qligi matnni noto‘g‘ri rasmiylashtirishga olib keladi.

Yechim va tavsiyalar

Quyidagi choralar bilan rasmiy tarjima sifati oshiriladi;

- Maxsus terminologik lug‘atlardan foydalanish;
- Huquqiy va rasmiy-idoraviy hujjatlarni chuqur tahlil qilish;
- Mutaxassislar bilan maslahatlashish (yuristlar, diplomatlar);
- Tarjimani ikki bosqichda tekshirish – tahrir va huquqiy ekspertiza;
- Kompyuterli tarjima vositalaridan ehtiyotkorlik bilan foydalanish.

Xulosa

Rasmiy tarjima tilshunoslik va huquqiy bilimlarni birlashtirgan murakkab jarayondir. Tarjimon nafaqat lingvistik, balki huquqiy va madaniy tafakkurga ham ega bo‘lishi lozim. Sifatli rasmiy tarjima huquqiy aniq-lik, xalqaro munosabatlar va ma’muriy jarayonlarning muvaffaqiyatli bo‘lishida muhim rol o‘ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Komissarov V.N. “Teoriya perevoda” – Moskva: ITI, 2004.
2. Newmark P. “A Textbook of Translation” – Prentice Hall, 1988.
3. Umrzoqov A. “Tarjimashunoslik asoslari” – Toshkent: O‘qituvchi, 2017.
4. Ziyodova M. “Huquqiy tarjima muammolari” – Filologiya jurnali, 2021.
5. Oxford Handbook of Translation Studies. Routledge, 2011.